

Toen en nu

Zonder huwelijk een kind: een kwestie van geloof

Het Nederland van de vroege twintigste eeuw was een fatsoenlijke samenleving, daarover zijn historici het eens. Nederlanders dronken, internationaal gezien, weinig en het percentage buitenechtelijke kinderen was zelfs het laagste van heel Europa.

In 1937 publiceerde het CBS over de frequentie van buitenechtelijke ('onwettige') geboorten naar geloofsovertuiging. Het gemiddelde in 1935 bedroeg 1,54 buitenechtelijke kinderen per honderd geboren. Op dat moment was het percentage kinderen van niet-gehuwde ouders al gestaag aan het dalen. In 1900 was 2,6 procent van de geboorten buitenechtelijk, tien jaar later 2,1 procent en in 1935 nog maar 1,5 procent. Alleen in de oorlogsjaren 1914–1918 lag het percentage iets hoger (grafiek 1). Het waren in Europees opzicht zeer lage cijfers. Alleen in Ierland en België was het peil van onwettige geboorten enigszins vergelijkbaar. In de andere Europese landen lag het percentage buitenechtelijke kinderen vele malen hoger (Godefroy, 1961).

In de grote steden was het aandeel buitenechtelijke geboorten het hoogst, met 3,1 procent. De buitenechtelijkheid nam af met het aantal inwoners: hoe kleiner de gemeente, hoe lager het aandeel buiten het huwelijk geboren kinderen. Ook bleek er een relatie te bestaan tussen onwettige geboorten en kerkelijke gezindte: moeders die geen lid waren van een kerk hadden iets vaker een buitenechtelijk kind (2,75 procent) dan protestantse (1,61 procent) en katholieke moeders (1,26 procent).

Verder waren er regionale verschillen, al waren ze niet groot. Noord-Holland was de provincie met het hoogste percentage onwettige geboorten (2,53). Daarna volgden Zuid-Holland (1,89) en Utrecht (1,66). In Overijssel (0,71) en Noord-Brabant (0,75) waren de percentages het laagst. Onder katholieke moeders in Limburg kwamen onwettige geboorten veel minder vaak voor dan onder katholieke moeders buiten deze provincie. Het hoogst was het percentage buitenechtelijk geboren kinderen van katholieke moeders in Noord-Holland (2,16) en Zuid-Holland (1,99),

het laagst in Noord-Brabant (0,67) en Overijssel (0,60). Relatief hoog was ook het cijfer voor protestantse moeders in Noord-Holland (2,48) en in Limburg (2,39), ofschoon het aantal protestantse moeders daar gering was.

Tot 1981 bleef het percentage buitenechtelijke geboorten onder de 5. Daarna ging het per jaar omhoog (grafiek 2). In 1988 was het percentage al 10, tien jaar later 20. Momenteel betreft het ruim een derde van alle geboorten. Deze forse stijging van het aantal niet-echtelijke kinderen – zoals ze tegenwoordig worden aangeduid – illustreert hoe gewoon het is geworden om buiten het huwelijk, maar doorgaans wel binnen een relatie, een kind te krijgen. De geboorte van een kind is ook steeds minder vaak een reden om alsnog te trouwen. De komst van het eerste niet-echtelijke kind leidt niet langer haast per definitie tot een huwelijk. Ook het aandeel tweede en volgende kinderen dat buiten het huwelijk wordt geboren, is toegenomen (van 11 procent in 1995 naar 29 procent in 2006).

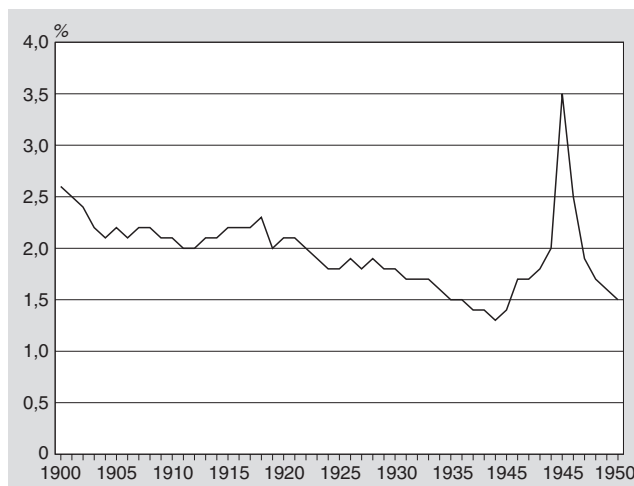
Het aandeel niet-echtelijke geboorten is tegenwoordig vooral hoog onder jonge moeders (15 tot 25 jaar) en oudere moeders (35 jaar en ouder). Tot halverwege de jaren zeventig was nog geen 10 procent van de kinderen van 15- tot 25-jarige moeders niet-echtelijk. Inmiddels is dit bijna de helft.

Literatuur

CBS, 1937, Overzicht omtrent de in 1935 wettig en onwettig levend geboren naar de kerkelijke gezindten der ouders, gevolgd door een overzicht van de kerkelijk gezindten der geboren naar die der ouders. Mededeling Afdeling Bevolkingsstatistiek No. 4. CBS, 's-Gravenhage.

Godefroy, J., 1961, Een sociaal-statistische beschrijving van de onwettige geboorten in Nederland. Sociale wetenschappen 4(1), blz. 1–38.

1. Aandeel niet-echtelijk levendgeborenen, 1900–1950

2. Aandeel niet-echtelijk levendgeborenen, 1950–2006

